

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejema.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 80.

Sreda, 5. oktobra 1932.

Leto VII.

Oblastna konferenca Splošne delavske zve- ze Jugoslavije za dravsko banovino.

V nedeljo, dne 2. t. m. se je vršila v Ljubljani v čitalnici Delavske zbornice oblastna konferenca Splošne delavske zveze za dravsko banovino. Kot gostje so bili navzoči zastopnik Delavske zbornice, »Svoboda«, Strokovne komisije, delavskega tiska ter predsednik Splošne delavske zveze s. V. Haramina iz Zagreba.

Konferenca oblastnega odbora se vrši vsako drugo leto in o letošnji oblastni konferenci moramo priznati, da se je vršila res v duhu delavske organizacije, v duhu delavske solidarnosti in v duhu najplemenitejših ciljev in stvarnosti. Na konferenci nismo opazili niti najmanjše disharmonije. V kolikor so se pojavila različna mnenja v organizacijskih ali akcijskih vprašanjih, se je mahoma našla uvidenost in soglasnost med delegati z ednim ciljem, krepiti organizacije in koristiti članstvu, ki tako silno trpi zaradi krize prav v strokah te organizacije. Podjetniki zapirajo tovarne, ukinjajo obrate, uvajajo delno obratovanje in delno zaposlitev. Prav pri tem vprašanju je poročal delegat, da so delavci sami sklenili, če se že mora obrat reducirati, naj se uvede delna zaposlitev ter vpoštevajo predvsem delavstvo, ki je odvisno izključno od služke v tovarni. Ta plemenitost organiziranega delavstva dokazuje, da je organizacijska sila in zavednost delavske solidarnosti med delavstvom večja in jača kakor instinkt egoizma, ki se tako rad pojavlja med neorganiziranci. Konferenca se je torej vršila lepo in v delavskem duhu, kakor se more vršiti le idejno dovolj jako zborovanje delavskih delegatov.

Poročilo oblastnega odbora o poslovanju zadnji dve leti je podal s. Jakomin. Poročilo je bilo jako izčrpno, zaradi tega posnemamo iz njega samo nekaj podatkov:

Oblastni odbor je imel 7 rednih sej ožjega in eno sejo širšega odbora. Zaradi nesoglasja med URSSJom in ORSJom se je vršila 28. junija 1931 konferenca z delegati, 8. decembra pa konferenca s predstavniki vseh podružnic. Organizacija ima sedaj iz podružnic v banovini, ki štejejo nad 1200 članov, ne všteti okoli 300 nezaposlenih članov. Po raznih ustavitvah obratov je bila organizacija silno prizadeta. Prestale so delovati podružnice v Čezlaku pri Oplotnici in usnjarska v Slovenjgradcu. Na novo so pa bile ustanovljene podružnice v Ribnici na Pohorju in v Vevčah. Z mnogimi drugimi kraji (Gornji grad, Ziri, Domžale itd.) je organizacija v pismenih stikih in čaka ugodne prilike za ustanovitev organizacije. Obnoviti se želi tudi organizaciji v Litiji in Ptuj.

Organizacija je tudi v socialno-političnem oziru razvijala najživahnejše svoje delovanje ter zlasti preprečila skoraj po vseh večjih obratih, da se niso reducirale plače po predlogih podjetnikov, kakor tudi, da se niso ukinile veljavne kolektivne pogodbe. To velja zlasti za tekstilno industrijo po celi banovini. Prav posebno pažnjo je posvečala organizacija izvrševanju delavske varstvene zakonodaje. Zakaj tudi v sedanji krizi se zahtevajo neplačane nadure in se ne skrbijo za higiensko in varnostno zaščito po tovarnah. Najhujše sta po

Pred volitvami v Delavske zbornice.

S posebnim odlokom je bila ukinjena pravica Delavskih zbornic, da sklicuje delegatska zborovanja v svrhu raznih vprašanj ter odobritev poročil in proračunov. Posle so vodili enostavno odbori oziroma upravni odbori ob nadzorstvu ministra socialne politike. Te dni pa je minister socialne politike odredil, da se delegatska zborovanja Delavskih zbornic,

ki so bila ukinjena za nedoločen čas, zopet lahko vrše in zopet lahko izvedejo volitve v Delavske zbornice.

Zborovanja delegatov Delavskih zbornic se bodo vršila že v teku meseca novembra t. l.

Seveda bodo Delavske zbornice čimprej izvedle tudi nove volitve. S tem se bo poslovanje Delavskih zbornic zopet popolnoma normaliziralo.

Mednarodno strokovno tajništvo in boj proti vojni.

(IGB.) V smislu sklepa, ki ga je napravil odbor mednarodne strokovne zveze meseca marca t. l., so se dne 23. septembra sestali v Berlinu pod predsedstvom generalnega tajnika IGB, V. Schevenelsa, zastopniki mednarodnih poklicnih tajništva transportnih delavcev, kovinarjev, tovarniških delavcev, delavcev javnih obratov in rudarjev, da se posvetujejo o tem, kako naj ravna delavski razred v slučaju vojne nevar-

nosti in vojne. Predela, ki jih je napravil protivojni odbor IGB, je konferenca vzela na znanje ter so služila kot podlaga za nadaljnje sklepanje. Rezultati konference bodo predmet skupni komisiji obeh internacional (strokovne in socialistične). Komisija bo potem imela nalogo, da bo dala akciji, upoštevajoč praktične predpogoje strokovnih organizacij, širšo podlago.

Panevropski kongres

600 delegatov iz 26 držav.

V Bazlu v Švici je bil odprt panevropski kongres. Delegatov je nad 600 iz 26 držav. Kongres je pozdravil v imenu švicarskega zveznega sveta bazelski kantonski predsednik dr. Ludwig. Med pozdravnimi govori je zadnji govoril znani grof Coudenhove-Kalergi, ki je rekel, da se Evropa nahaja pred dvema smrtnima nevarnostima: svetovno revolucijo in svetovno vojno. Stalin pripravlja meščansko vojsko (?), Hitler

vojno narodov. Borba proti tema dvema nevarnostima se more voditi le s politiko socialne in nacionalne varnosti, s politiko združitve Evrope. Odločeni smo ta boj voditi, če mogoče z vladami, če pa ne, pa proti vladam. Narodi zahtevajo mir in blagostanje, ne pa tako stranke in vlade. Dalje priporoča govornik, da se naj države same sporazumevajo. Od velesil ne morejo tega pričakovati. Švica, ta moralna velesila, bodi zgled!

krizi prizadeti kemična in usnjarska industrija, kolikor nima vpliva naša organizacija, pa tudi papirniška.

Obratne zaupnike ima organizacija v 42 obratih, in sicer 190 zaupnikov in 190 namestnikov.

Izčrpno poročilo, ki ga je podal tajnik, bo itak objavljeno v »Delavcu«.

Iz blagajniškega poročila za 1 in pol leta posnemamo:

Od 1. januarja 1931 do 31. decembra 1931 je bilo dohodkov 171 tisoč 283.96 Din ter je imel oblastni odbor, če upoštevamo prispevek za centralno upravo v znesku 37.704.91 Din, deficita 13.511.56 Din. V letošnjem prvem polletju je bilo prejemkov 108.982.09 Din, deficita pa 17 255.14 Din. Ta deficit izhaja odtod, ker so podpore porasle. Leta 1930 je bilo izplačanih podpor 14.027.50 Din, leta 1931 pa 30.197.60 Din. V letošnjem prvem polletju pa znašajo podpore že 37.395 Din. Toda ta izguba je začasna, ker moramo računati, da se razmere izboljšajo in tudi organizacija se je v prvem polletju dvignila. Ob majhnem prispevku, ki ga plačuje deloma jako slabo plačano delavstvo, je uspeh oblastne organizacije dovoljen, zakaj še druge organizacije imajo v tem pogledu težkoče.

Po poročilu nadzorstva je bilo poročilo soglasno odobreno in dan absolutorij odboru, tajništvu in blagajniku.

S. Haramina je poročal o pomenu Splošne delavske zveze v delavskem

gibanju ter o nje vlogi zlasti povojna leta v delavskem gibanju.

Tajnik je dalje poročal o akcijah za izboljšanje delavskega položaja ter predlagal resolucijo, ki zahteva živo akcijo za povzdig števila članstva, priporoča uvedbo enotnega prispevka za akcijski fond, uvedbo šesturnega delavnika in ukinitev prekočasnega dela ter prepoved zaposlevanja mladostnega delavstva pod 17. letom, popolno izvedbo zavarovanja za nezaposlene, zakonitev minimalne delavske plače (ekstistični minimum) in striktno izvajanje delavskih zaščitnih in socialno-političnih zakonov.

S. Haramina je v svojem govoru tudi omenjal, da bo treba vsaj nekoliko ali zvišati prispevek ali zmanjšati podpore, če kriza ne preneha. Dolžnost organizacije je, da stori za članstvo čim več, zato bo treba nekaj ukreniti.

Volitve v novi odbor so se vršile v najlepšem soglasju. Dosedanjemu predsedniku, ki ni več sprejel svojega mesta, je izrekla konferenca najsrčnejšo zahvalo za večletno delovanje na tem mestu.

Sprejet je bil poleg mnogih lepih in iskrenih drugih iniciativ poseben pravilnik za oblastni odbor, ki se še predloži v odobritev centralni upravi.

Ta oblastna konferenca je bila živo zrcalo najmarljivejše agilnosti in dobre volje. Mi želimo organizaciji na začetni poti mnogo uspehov, kar se pa agilnosti tiče, jo priporočamo vsemu delavstvu za vzgled.

Šest milijard kmečkih dolgov.

Minister za trgovino Demetrovič je podal novinarjem zelo važne izjave glede prezadolženja našega kmetijstva. Privilegirana agrarna banka je s posebno anketo skušala stanje naših kmečkih dolgov proučiti. Rezultat te ankete je porazen: v vseh naših devetih banovinah, v katerih imamo skupaj 4716 kmečkih občin, se je vpoštevajo v anketi 4107 občin, v katerih se nahaja 622.910 dolžnikov, ki dolgujejo skupaj 6.072 milijonov dinarjev. V dravski banovini, ki šteje 1068 občin, je zadolženih 852 občin s 53.432 dolžniki, ki dolgujejo skupaj 1.045 milijonov dinarjev. Povprečna obrestna mera za te dolgove znaša 16 odstotkov, tako da morajo kmetje v naši državi plačati okoli ene milijarde letno samo na obrestih. Največji upnik našega kmetstva pa je zasebni kapital, kar razmere še veliko bolj otežuje. Iz tega je razvidno, da je vprašanje razdolžitve kmetov pri nas zelo resna zadeva, ki zahteva nujne in hitre pomoči.

Okrog razorožitvene konference.

Mnenje predsednika konference Hendersona.

Henderson je, preden je odpotoval iz Zeneve, izročil posameznim delegacijam svoj program s sledečimi točkami: 1. Nemčija se ne sme oborožiti. 2. Velešile morajo zmanjšati svojo oborožitev, da bo razlika v oborožitvi med njimi in Nemčijo čim manjša. 3. Princip enakopravnosti se mora priznati. Londonski »Times« piše, da je razorožitvena konferenca ogrožena in ji preti propast, če se ne bo čim prej rešilo vprašanje enakopravnosti. Britanska vlada ima nalogo, da predlaga rešitev tega vprašanja in da se zavzame za izvedbo te rešitve. Današnja seja kabineta naj da novim ministrom priliko, da formulirajo tako politiko, ki bi zasužurala znižanje oboroževanja. Mora se najti srednja pot med stališči Nemčije in Francije. Težko je najti kakih dokazov za tajno oboroževanje Nemčije in tozadevni strah Francije je pretiran. V prvi vrsti nima Nemčija vojnih strojev, brez katerih ne more biti armada z ofenzivnim značajem.

Herriot o miru.

Socialistični poslanec Frossard je na nekem banketu izjavil, da socialisti podpirajo Herriota zaradi prizadevanja za konsolidacijo miru.

Herriot pa je v svojem daljšem govoru povdaril: Delo za mir zahteva, kakor vsako drugo, poštenosti. Sporazum med narodi je mogoč samo kot sporazum odkritosrčnih duš.

Madžarska izziva.

Predsednik vlade Gömbös propagira fašizem.

V Budimpešti so imeli v nedeljo kongres bivših avstrijskih, madžarskih in nemških vojakov. Navzočih je bilo do 30.000 ljudi s predsednikom vlade ter je bila manifestacija povsem nacionalistična. Predsednik vlade Gömbös je poveljeval vojno in bivše vojake. Vzkliknil je: Naj madžarski bog blagoslovi vojnike. Ponašljali so se klici: Naprej velika Madžarska! Proč s trianonsko pogodbo. Na zborovanju so zahtevali upostavitve države sv. Štefana. Po zborovanju so defilirali pred državnim upravnikom Horthijem. — Madžari bi radi posnemali Papena!

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

Pred novo koalicijo v Bolgariji?

Vlada se maje.

Ljapčev je sklical v soboto sestanek političarjev, na katerem so se razgovarjali o koalicijski vladi Ljapčev, Mušanov in Malinov. Pri pogajanjih ima veliko vlogo vprašanje emigrantov, ki se jih nekateri osebno, drugi pa politično boje. Kmetijci trdijo celo, da bi bil povratek emigrantov provokacija kmetiškega stališča in narodnega bloka.

Dva zdravniška kongresa in omejitev rojstev.

Omejitev rojstev je nemoralna teza.

Dva zdravniška kongresa sta se vršila te dni, ki sta oba govorila tudi o omejitvi rojstev. V Brnu na Češkoslovaškem se je vršil specialni kongres seksuologov, ki se je bavil večinoma s spolnim zdravstvom in splošni jugoslovanski kongres v Beogradu.

Oba kongresa sta govorila o potrebi omejitve rojstev ter utemeljevala to potrebo s sociološkega in zdravstvenega stališča. Nikakor pa ni ta teza nova. Socialni politiki in zdravstvene avtoritete so pretežno istega mnenja. Seveda zahtevajo zdravniki in sociologi, da se to vprašanje uredi zakonitim putem. Mi smo celo mnenja, da bi bilo treba vprašanje rojstev urediti mednarodno iz dveh razlogov, ker je po vseh državah socialna kriza in ker se prav zaradi tega, ker vprašanje rojstev ni zakonito urejeno po vseh državah, omejuje umetno, pogostoma zdravju škodljivo in s podkupovanjem, kar je vsekakor zelo nemoralno in v zdravstvenem oziru za človeštvo demoralizirajoče in uničujoče. S teh razlogov je mednarodna ureditev rojstev višji princip, ki ima za ohranitev zdravja in krepkega človeštva prav velik pomen.

Če se ozremo na današnje socialne razmere, vidimo, da bo kmalu 30 milijonov ljudi brez sredstev za življenje. Vsega je dovolj na svetu, toda družba pušča 30 milijonov ljudi, da hirajo in umirajo. Ali je to še premalo? Ali naj jih bo še 30 milijonov, 30 milijonov mučnikov, ki jih družba pušča, da polagoma umirajo gladu?

Da, nemoralno je, daviti življenjske kalí. Ali morda ni nemoralno puščati dorasle in nedorasle ljudi hirati in umirati ter degenerirati — vse človeštvo? O, to je nemoralno!

Za vsakogar mora biti jasno, da je problem važen. Ali problem se mora rešiti tako, da bo socialno in higijensko koristil živečemu človeštvu in človeškemu rodu sploh. In tu je mednarodna mednarodna akcija ali zakonita ureditev omejevanja rojstev. Najpopolnejši problem pa bi bil v tem: družba naj da kruha vsem, ki žive!

Doma in po svetu.

Načela za občinske proračune. Finančni minister je izdal posebna navodila za občinske proračune za l. 1933. Med drugim zahteva, da se ne sme ustanavljati novih uradniških mest, izpraznjenih pa ne izpopolniti. Oddelki in sekcije, ki niso nujno potrebne, se opuste ali spoje z drugimi. Prejemki občinskih nameščencev se morajo znižati za 10 odstotkov. Honorarij, odškodnine za čezurno delo, funkcijske doklade in podobno, so nedopustne. Pri stvarnih izdatkih so dopustne samo nujne stvari. Posojila se bodo odobrila le, če so res nujna. Navodilo opozarja na pravično razdelitev bremen ter sviri pred novimi davki. Listi pa ne poročajo, kaj zahteva navodilo glede socialnih dolžnosti, ki jih imajo predvsem občine.

Obsodba profesorja dr. Jovanovića in tovarišev v Beogradu je bila izrečena v soboto, dne 1. t. m. Dr. Dragoljub Jovanović je bil obsojen na eno leto ječe in izgubo državne službe (vseučilišni profesor), Jaša Davić na 4 mesece ječe, Mijodrag Miletić na 5 mesecev ječe in Peter Popović na 6 mesecev ječe. Drugi obtoženci so bili oproščeni. Obsojeni so bili po členu 3. zakona o zaščiti države (tisk).

Kongres jugoslovanskih mest se je vršil te dni v Skoplju. Za predsednika zveze mest je bil izvoljen zagrebški župan dr. Ivo Krbek, ki je imel jako patriotičen govor na kongresu. Na kongresu so zahtevali najširšo samoupravo za mesta, ker se sedaj pripravlja občinski zakon. Bodoči kongres bo 1933 v Novem Sadu.

Beograjski tramvajci se nahajajo v meznem gibanju, ker hoče mestna občina ukiniti kolektivno pogodbo, ki je bila sklenjena pred deseti leti, znižati plače in zvišati delovni čas. Če ne pride do sporazuma, groze tramvajski uslužbenci s skrajnim sredstvom — s stavko.

Spopad na bolgarski meji je povzročila večja skupina bolgarskih komitov, ki je v bližini Bosiligrada hotela s silo prekoračiti mejo, kar pa so jim naše straže preprečile.

Kam vodi bolgarska politika? Nacionalna bolgarska skupina je poslala balkanski uniji dopis, da se ne udeleži tretje balkanske konference, ki se ima vršiti v kratkem v Bukarešti, češ, da se niso mogli pred konferenco posvetovati z nekaterimi delegati balkanske unije prej o manjšinskem vprašanju. — Bolgarija kaže malo dobre volje; če ne bo končno razočarana.

Tudi v Romuniji imajo svoje korupcijske afere. Sedaj so na vrsti višji častniki iz admiraltete, ki so vodili nabavo novih vojniških ladij iz italijanskih ladjedelnic, ki pa so se izkazale kot popolnoma neuporabne. Gre za več novodobavljenih enot, ki

so stale državo težke milijone, pa niso za drugo, kakor da se jih uvrsti med staro železo. Šele pred kratkim so spuščali v Konstanci novo bojno ladjo v morje, ki je bila zgrajena v Benetkah z velikimi svečanostmi in v prisotnosti kralja. Vendar pa ta ladja niti ne more zapustiti pristanišča, ker se sploh ne more držati nad vodo. Italijanske ladjedelnice se branijo vzeti ladje nazaj, češ, da so zgrajene tako, kakor so bile naročene. Več višjih romunskih mornariških častnikov, ki je nabave vodilo, je naročilo ceneno, ničvredno blago, državi pa zaračunalo kot prvovrstno, visoke difference pa spravilo v svoj žep. Dva so že aretirali. Preiskava bo najbrže spravila na dan zanimive podrobnosti.

Gladovna stavka mas kot novo borbeno sredstvo. Romunski rezervni podčastniki imajo še izza vojnih časov prejeti od države razne zapadle zneske, kakor tudi penzije, ki se jim že več mesecev niso več redno izplačevale. Zato so po vzgledu ameriških frontnikov organizirali velik pohod iz cele države v Bukarešto, kjer so se utaborili na neki planoti. Tu so imeli potem svoj kongres, na katerem so formulirali svoje zahteve, ki so jih predložili vladi. Obenem so izjavili, da tako dolgo ne bo nihče izmed njih ničesar zaužil, dokler vlada njihovim zahtevam ne ugodí. Da se vlada izogne sramoti, da bi njeni bivši frontniki pred njenimi očmi pomrli od gladi, je hitro sklenila z njimi sporazum, nakar so se podoficirji vrnili na svoje domove.

Nova madžarska vlada. Novo madžarsko vlado je sestavil brambni minister Julij Gömbös. Nova vlada je kompromisna. V novi vladi imajo unionisti tri ministre.

Hitlerjevski teden na Dunaju, na katerega so avstrijski nacionalni socialisti povabili tudi hitlerjevske prveke, kakor Strasserja, Grönnnerja itd. iz Nemčije, je povzročil na Dunaju celo vrsto pouličnih pretepov in raznih kravalov. Na izzivanja hitlerjevcev so tako komunisti kakor socialni demokrati izdali parolo, da se imajo v teh dneh tudi njihovi pristaši prikazovati na ulicah samo v uniformi in s strankinimi znaki ter se pozdravljati s strankinimi pozdravi. Republikanski Schutzbund se nahaja v strogi pripravljenosti. Na več krajih je že prišlo do burnih demonstracij z mnogimi ranjenci. Niti en shod nacionalnih socialistov se ne more vršiti brez spopadov. Hitlerjevci so hoteli svojo arogantnost iznašati tudi v dunajskem deželnem svetu, kjer so jih pa od socialistov pošteno izkupili; po splošnem pretepu, pri katerem je bil ves inventar sejne dvorane razbit, so jo morali hitlerjevci s krvavimi glavami odkuriti.

Tudi gospodarski krogi so nezadovoljni s Papenovo politiko. Papen

Obrambno stavkovno gibanje nemškega delavstva.

Številne stavke se pojavljajo v raznih podjetjih Nemčije.

radi sistematičnih poskusov zniževanja plač, ki jih dovoljuje podjetnikom nova vladna odredba za zaščito industrije. Delavstvo si pa ne pusti kar tako plač zniževati. Stavkajo delavci več velikih tiskarn, tako da večje število časopisov ne more izhajati. Podjetje Aleksander v Remscheidu je izprlo vseh svojih 7000 delavcev, ker niso hoteli sprejeti novih pogojev. Tudi v Porurju groze rudarji s stavko.

Stavka prometnih uslužbencev v Hamburgu in v Berlinu. Prometni uslužbenci v Hamburgu so imeli 30. sept. velik protestni shod proti nameravanemu znižanju plač. S 4000 proti 200 glasovom so sklenili, da takoj stopijo v stavko, ki se je takoj drugo jutro začela. V celnem Hamburgu ne obratuje niti en tramvaj, niti en avtobus, niti lokalna železnica. Tudi 3500 ribičev je stopilo v stavko. — V Berlinu je 1. oktobra izbruhnila stavka prometnih delavcev, tako, da so vse številne selitve, ki bi se imele izvršiti prvi dan v mesecu, onemogočene. Podjetja skušajo zaposliti stavkokaze, proti katerim pa stavkujoči ostro nastopajo in je že na več krajih prišlo med njimi do spopadov.

hoče doma sleči delavstvo in obenem uvesti novo uvozno carino za tuje blago. Nizozemska se je že oglasila, češ, da bo tudi zaprla meje. Isto bodo storile tudi druge države, ker se jim otežkočuje prodajo blaga v Nemčijo. To so jeli uvidevati industriji in trgovci ter se zgražajo zaradi te politike. Na drugi strani pa nemški veleagrarci zahtevajo onemogočenje uvoza poljskih pridelkov. Delavci stavkajo zaradi zniževanja plač. Vlada pa trdi, da ne bo izpremenila svoje politike. Radovedni smo.

Gandhi je zopet navaden jetnik. Dokler je Gandhi gladoval, so ga zmeslili v jetniško bolnico, kjer je smel sprejemati svoje pristaše in prijatelje. Sedaj pa, ko je zopet začel jesti, so ga spet spravili nazaj v celico, kjer ga ne sme nihče obiskati.

Splošna vstaja Kitajcev proti Japoncem v Mandžuriji. Vstaši so se polastili večine železnic. Japonci kličejo Ruse na pomoč. Iz Mukdena poročajo, da je radi kritičnega položaja Japoncev v Mandžuriji zaprosil japonski konzul v Harbinu sovjetskega generalnega konzula za zaščito japonskih vojakov in državljanov. Vsi poizkusi Japoncev, da rešijo položaj, so ostali brez uspeha. Letala, ki so jih poslali Japonci nad vstaše, so se vrnila, ne da bi kaj opravila. Eno letalo so Kitajci obstrelili, da je strmoglavilo na zemljo. Po vesteh iz Tokia je vstaja v Mandžuriji postala zelo nevarna. Večina vzhodno-kitajske železnice se nahaja v rokah vstašev. Na stotine Japoncev je ubitih. Japonskega komandanta mesta Mančule, polkovnika Ohara, so Kitajci aretirali.

Preko 11 in pol milijona brezposelnih je po statistiki federacije strokovnih organizacij v Zedinjenih državah.

Papež protestira v posebni encikliki proti preganjanju katoličanov, ki se baje zopet vrši v Mehiki.

Grčija se še vedno trese, in sicer ne toliko zaradi nedeljskih državnozborskih volitev, ki so prinesle precejšen porast monarhistov, temveč dobesedno radi nenavadno hudih vulkanskih potresov, ki so zlasti polotok Kalkidike skoraj popolnoma uničili. Nad 3000 hiš je porušenih, več sto ljudi od razvalin ubitih in velika množica ranjenih. Nek otok je popolnoma izginil v morju. Potresi se zdaj pa zdaj še vedno ponavljajo.

Radi Telovske procesije pred sodniki. Pred nekim dunajskim sodiščem se je morala zagovarjati 46 letna perica Marija Kalmy radi božskrunstva. Na Telovo je s svojo prijateljico iz nekolike oddaljenosti opa-

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

In kri je našla pot v telo, kjer je že davno našla ljubeče zavetišče marsikatera Rosina misel...

Tanja je zastokala in široko odprla oči.

— Boli!

— Potrpitel!

Drugič je mrtvo železo spojilo dvoje teles v eno samo občutje.

V Tanjinem srcu je spregovorila Rosina kri...

— Saj sem res le sanjala, gospod doktor — samo sanjala... Rosa vstaja v meni... moja Rosa... Ali je mogoče. V srcu mi poje pesem deklic, ki so se davno, davno že, kopale v reki tam pod vrbbami žalujkami... Poslušajte jo, gospod doktor — la... la... la. Kako je mehak njen objem, kako sladak njen poljub.

Drju. Springerju se je tresla roka, Z naporom vseh svojih sil si je zadrževal jok... Kri pa je tekla iz srca v srce...

Ves utrujen je sedel v fotelj.

— Delo je končano!

Bil je utrujen do smrti... Tudi Rosa se je utrudila. Objel jo je sladak, trden sen... Povej, da si tukaj... povej, hitro, hitro... zakaj meni je tako težko in kmalu bom umrla...

Skočila je s postelje in se zagnala proti vratom.

— Rosa...

In zagledala je na postelji — Rosa...

— Rosa!

Poljubila ji je blede ustnice, naslonila je utrujeno glavo k njeni glavi in nasmeh, lep kakor rdeča zarja zahajajočega solnca, je spremljal Tanjin pogled v — nirvano...

EPILOG.

Lani sem po naključju srečal Roso v Hamburgu.

— Rosa, mislil sem, da ste že davno umrli.

— Niste se zmotili! Pa sem tudi od mrtvih vstala...

In mi je povedala vso to dolgo povest.

— Kako pa zdaj?

— Dr. Springer in Bojo sta se preselila z menoj vred v Hamburg.

Zunaj pri Austen-Alster ima Springer svojo vilo... Še vedno pridno dela. Bojo pa dela tukaj v Chilepalači pri neki veliki kakao-importni družbi.

— Sta se zopet poročila...

— Ah, kam mislite! Nihče tretji ni upravičen vmešavati se v zadeve, ki se tičejo izključno le dvojice.

— Ali bi še enkrat prepustili Bojo kakšni drugi? Oprostite, indiskretno vprašanje.

— Ni indiskretno, le nesmiselno je!

— Pomeni, da bi mogli še enkrat prehoditi vso strmo pot, ki ste jo že prehodili?

— Tako je... Pa ne samo še enkrat... Še tisočkrat, če bi le telesno ne omagala.

Poljubil sem ji roko in sem vedel, da mora nekdo korakati prvi, da gre naše življenje nevzdržno naprej in navzgor, da ga nobena sila ne more zaustaviti, da gre solncu nasproti in da bo nekoč solnce premagalo, da se bo nekoč rodil človek, ki mu solnce ne bo moglo ožgati peroti...

Konec.

zovala procesijo v Weidlingau. Ko se je vršil pri oltarju na trgu blagoslov, je rekla svoji prijateljici: »Sedaj pa stopiva bliže, tako daleč to ne učinkuje.« To je slišalo par pregorelih vernikov, zlasti neki poštni uradnik, ki jo je radi tega ovadil, češ, da je zasramovala verske obrede. Razprava se je radi zaslišanja novih prič preložila.

155 političnih umorov je bilo izvršenih v Prusiji v prvih osmih mesecih tega leta.

Revolucijo levov so lahko videli gledalci v cirkusu Schneider v Münchenu. Pri točki, ki jo je izvajalo 52 levov, so razdražene živali nenadoma planile na krotilca in ga raztrgale. Ravnatelj Schneiderja, ki je prišel na pomoč z ostalimi krotilci, so obrizle po bokih in stegnju. Tudi dva druga krotilca sta bila hudo ranjena. Ravnatelj Schneiderju se je končno posrečilo, čeprav je bil sam hudo ranjen, živali pomiriti, tako da se je predstava lahko nemoteno nadaljevala.

Zopet katastrofa francoske podmornice. Ni še pozabljena težka izguba podmornice »Prometeja«, ki se je s celo posadko pred kratkim potopila. Že javljajo o novi katastrofi, o eksploziji podmornice »Perzej«, ki se je nahajala na poskušni vožnji v bližini rta Jardeheu. Koliko človeških žrtev je zahtevala ta eksplozija in kako izgleda podmornica sama, še ni ugotovljeno.

Staršem študirajoče mladine!

Društvo »Šola in dom« vabi k običnemu zboru, da se v medsebojnem pogovoru dajo smernice za novo delo.

Na shodu staršev, ki se je vršil decembra minulega leta in na katerem so protestirali starši proti uvedbi celodnevne pouka, se je pokazala nujna potreba, ustanoviti organizacijo, ki naj zastopa interese staršev v vseh šolskih zadevah. Pripravljalni odbor, ki je vodil decemski shod, je izdelal v začetku tega leta pravila za tako organizacijo in maja je bilo ustanovljeno društvo »Šola in dom«.

Glavni nameni društva so, da pospešuje stike med šolo in domom in da pridobi starše za sodelovanje pri celotnem vzgojstvu šolske mladine od najnižje do najvišje stopnje. Za sodelovanje med šolo in domom pa je treba najprej zbirati želje staršev glede šolske uprave in discipline ter duhovne, нравstvene in telesne vzgoje. Uspeha pa je pričakovati le tedaj, če bodo starši pravilno poučeni o vseh šolsko-upravnih, didaktičnih in vzgojnih problemih. Temu namenu naj služijo sestanki in predavanja, ki naj bi se vršila v Ljubljani in v vseh krajih, od koder prihajajo dijaki na ljubljanske srednje in meščanske šole. Na teh sestankih bo tudi prilika govoriti o lokalnih potrebah in željah. Temu namenu naj bi služil tudi družinsko-pedagoški list, ki naj bi prinašal načelne razprave o modernih vzgojnih problemih, o moderni organizaciji šol in pouka in o šolsko-upravnih zadevah.

Društvo »Šola in dom« ne zasleduje samo sodelovanja med šolo in domom, posredovati hoče tudi med starši in šolsko oblastjo v vseh splošno načelnih vprašanjih in bo predložilo želje ali upravičene pritožbe staršev in učiteljsva pristojnim mestom. Delo v tej smeri pa bo imelo stalne uspehe le tedaj, če bo društvo že sedaj širilo misel na pravomočne roditeljske svete, ki bodo prvi korak za široko avtonomijo, vsi bodo prišli do svoje naravne veljave vsi trije vzgojni činitelji: starši, učitelji in učenci.

Vsem roditeljem bo razumljivo, da ni moglo društvo doseči svojih ciljev v prvih štirih mesecih in razumljivo je, da tudi ni moglo v javnosti toliko delovati, kakor bi to člani želeli, ker je bilo prve mesece mnogo dela z notranjo organizacijo.

Kaj je društvo »Šola in dom« od ustanovitve do danes naredilo, kaj dosega, to bomo slišali starši na prvem običnem zboru, ki bo v nedeljo, dne 9. oktobra v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice (Miklošičeva cesta).

Obični zbor nima samo namena podati poročilo o društvenem delu, mnogo važnejše je, da bodo povedali starši svoje mnenje in želje in da dajo novemu odboru smernice za nadaljnje delo. Novo šolsko leto je prineslo staršem občutna bremena. Šolnino, ki ni nikakor v skladu z edino pravilnim principom, da bodi šolanje od najnižje do najvišje stopnje brezplačno. Plačali so starši šolnino ter visoke takse in razočarani stojijo pred dejstvom, da je pouk na ljubljanskih srednjih šolah skrčen.

Na treh ljubljanskih gimnazijah manjka 36 profesorjev, pouk je skrčen za šeststo tedenskih ur in učilnice so do skrajnosti natrpane!

O vsem tem bo prilika govoriti na običnem zboru društva »Šola in dom«, zato naj se ga udeležijo vsi starši, ki jim je pri srcu vzgoja, izobrazba in bodočnost njihovih otrok.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Iz zakona o zaščiti delavstva.

Uslužbenški davek.

Z zakonom o neposrednih davkih, objavljenem dne 8. februarja 1928 v »Službenih novinah« in v slovenskem »Uradnem listu« dne 15. marca 1928, je bil uveden v členih 89 do 103 uslužbenški davek. K temu zakonu je izšel dne 19. marca 1928 v »Službenih novinah« »Pravilnik«, ki ga je objavil »Uradni list« dne 21. marca 1928.

Ta zakon je za vse uslužbence, pomožne delavce in nameščence velike važnosti in je potrebno, da poznajo uslužbenci vsaj glavne določbe tega zakona in morejo na ta način kontrolirati odtegljaje te davščine po službodajalcu.

1. Kdo mora plačevati uslužbenški davek?

Uslužbenškemu davku je zavezan vsak dohodek nesamostalnega dela in nesamostalnega poklica. Nesamostalno delo in nesamostalen poklic pa je ono delovanje, ki se vrši na račun in na odgovornost koga drugega, delodajalca po njegovem naročilu in navodilu. Če pa dela kdo na svoj račun in ob lastni odgovornosti, vrši samostojen poklic (n. pr. čevljarji, mojster, tovarnar, trgovec itd.). Tak samostojen podjetnik ne plačuje od svojega dohodka uslužbenškega davka, če ne vrši še poleg tega kako službo.

Vseeno je, če traja to službeno razmerje trajno, ali le prehodno dobo, ali tudi samo en dan. Ta davek torej plačuje tudi delavec, ki dobi dnevno, tedensko, urno ali mesečno plačo.

2. Kdo je oproščen uslužbenškega davka?

Ni pa treba plačevati uslužbenškega davka kmetijskim delavcem in služabnikom pri kmetijskem delu, kakor tudi delavcem pri postavljanju kmetijskih zgradb na deželi.

Nadalje so oproščeni plačila uslužbenškega davka dijaki glede dohodka za poučevanje, nekvalificirani delavci, dninarji, najeti za posel ob izrednih in nujnih javnih potrebah, n. pr. za čiščenje snega na cesti, popraviljanje proge pri trčenju vlakov, za delo ob požaru, nalivu ali poplavih, ako niso stalno nameščeni pri takšnih delih.

3. Mezde do 400 Din mesečno so proste davka.

Pod čl. 90 zak. o neposrednih davkih je uslužbenškega davka oproščen dohodek od nesamostalnega dela in poklica, če ne presega 400 Din na mesec, 100 Din na teden, 16 Din na dan, in razen tega še za vsakega zakonskega otroka do 18 let, ki nima samostalnega dohodka, po 100 Din na mesec, 25 Din na teden in 4 Din na dan.

Delavec, ki ima mesečno manj dohodkov kot 400 Din, je torej uslužbenškega davka oproščen. Če pa ima delavec zakonske otroke, se oproščena mezza še zviša za vsakega otroka za 100 Din mesečno. Oproščen uslužbenškega davka je torej tudi delavec s 500 Din mezde mesečno, če ima enega otroka, s 600 Din mesečne mezde, pri dveh otrokih, s 700 Din mesečno pri

treh otrokih itd. Nezakonski otroci pa se pri oprostitvi davka ne upoštevajo.

4. Davčne knjižice.

Vsakdo, ki ima dohodek od nesamostalnega dela in poklica, si mora neglede na višino dohodka pred začetkom koledarskega leta, posebno pa pred vstopom v službo nabaviti pri občini davčno knjižico. V to knjižico vpiše občina uslužbenčevo ime, kot tudi imena in leta starosti otrok. Knjižico izdaja občina za nabavno ceno, torej brez dobička.

V to davčno knjižico mora vpisovati delodajalec vsa izplačila in vse koristi v denarni vrednosti ob vsakem izplačnem roku, odtegljaj davka in število delovnih dni. Vsako leto si mora delavec nabaviti novo knjižico, ali če je še prostor za vpisovanje v stari knjižici, pri občini dobiti potrdilo glede stanja otrok.

Ves čas zaposlenosti mora delodajalec davčno knjižico hraniti in jo pokazati na zahtevo kontrolnih organov. Ko uslužbenec izstopi, mu mora delodajalec knjižico vrniti.

V davčni knjižici je na platnicah natisnjen izveček najvažnejših določil tega davka in lestvica, koliko se sme odtegovati od mezde za davek.

Uslužbenec ima pravico, pri davčnem oblastu pogledati sezname o plačilu odtegnjenega davka, ki jih mora vsak delodajalec mesečno ali trimesečno predlagati davčni oblasti.

5. Kazni za napačno vpisovanje.

Delodajalec, ki v seznamu za davčno oblast ali v davčno knjižico ne vpiše pravih podatkov odtegnjenega davka in zaposlenih dni, ali sploh ne vpisuje, se kaznuje s kaznijo 20 do 500 Din. Če pa se ugotovi, da vodi delodajalec dvojne trgovske knjige v svrhu davčne utaje, se kaznuje tudi s kaznijo 10.000 Din do 100.000 Din. Kdor takšno utajo prijavi, dobi eno četrtino te kazni.

Davčne oblasti vršijo preizkušnjo pravih vpisovanj uslužbenškega davka s pregledom delodajalčevih poslovnih knjig, delavskih plačilnih seznamov, izplačilnih listkov in zavarovanje delavcev in davčnih knjižic.

6. Važnost davčnih knjižic.

Za delavce so davčne knjižice važne tudi radi tega, ker imajo na podlagi teh knjižic precej sigurno kontrolo o delovnem času, ter lahko eventuelno po izstopu iz službe izračunajo svoj morebitni zahtevek za nadurno delo za tri leta nazaj, katerega si poprej ob času službe niso upali iztožiti. Ako pa je delavec davčno knjižico izgubil, lahko zahteva še pri davčni oblasti vpogled v seznam vpisovanj tega davka.

Za delavca je torej važno, da ob koncu vsakega leta zahteva od delodajalca davčno knjižico, isto pregleda, če so vpisi izvršenih delovnih dni in odtegljaj davkov točni ter si jo za vsak slučaj dobro shrani.

Posebno pa kontrolirajte oni, ki imate več otrok, če se vam morda ne odteguje uslužbenški davek proti predpisom zakona.

Ljubljana.

Delavski prosvetni večeri »Svobode« v Šiški bodo gotovo privlačne kulturne prireditve za delavsko prebivalstvo šišenskega dela Ljubljane. Prvi delavski prosvetni večer je priredila podružnica »Svobode« v Šiški v soboto, dne 1. oktobra ob 8. uri zvečer v prenovljeni društveni sobi Zadružnega doma v Žibertovi ulici št. 27. — Na sporedu so bile naslednje točke: Recitacije, glasba, petje in predavanje o »Kulturi«. Nastopili so: lasten šramel, govorilni zbor in oktet. Poleg prosvetnih večerov bo podružnica že v mesecu oktobru priredila tudi: prvi glasbeni večer in mladinsko akademijo. Glasbeni večer se bo vršil že dne 8. oktobra t. l., mladinska akademija pa dne 22. oktobra. Vstop na vse prireditve je vstopnine prost.

Odbor.

V obupu. Mlad trgovski pomočnik iz Ljubljane je šel v Zagreb k Savi, tam izpil octovo kisline ter skočil čez ograjo mostu v Savo, hoteč umreti. Ljudje so takoj opazili, da gre za izreden slučaj ter so obupanca s težkimi naporji rešili iz Save ter odvedli v bolnico. Samomorilec se je ogibal reševalcev, a končno so ga le rešili. Mladenič, ki je šele 27 let star, ni hotel povedati, zakaj je hotel umreti, toda nedvomno zaradi bede, zakaj, mladenič je že dalje časa brez posla. — Tako padajo žrtve krize. Mnogo teh žrtev ne opazimo, niti nam kdo poroča o njih.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Maribor.

Dajte vajencem nedeljski počitek!

V obrtno nadaljevalnih šolah v Ljubljani so že pred leti uvedli šolski pouk za vajence med tednom. Tudi v Celju, kjer se je že doslej vršil šolski pouk vajencev po dnevi, so sedaj uvedli pouk med delovnim časom, tako, da se ob nedeljah ne poučuje na obrtno-nadaljevalnih šolah. V Mariboru pa se odločujoči faktorji še vedno krčevito branijo dati vajencem popolen nedeljski počitek, četudi zakon o zaščiti delavcev kakor tudi novi obrtni zakon to izrecno predvidevata. Kakor smo že zadnjič poročali, se bo baje šolski pouk za vajence sicer vršil med delovnim časom, ob nedeljah pa se bo vršila telovadba. Ni nam znano, od kdaj je tudi na obrtno-nadaljevalnih šolah upeljana telovadba kot učni predmet, gotovo pa je, da vajenci ne bodo prav nič na boljšem, če bo ob nedeljah poučevanje telovadbe kot pa, če bi bil redni pouk ostalih predmetov. V našem mestu se uči ogromno število vajencev iz okolice, katerim je s tem onemogočeno, da bi ob nedeljah obiskali svoje roditelje. Ti vajenci bodo ob nedeljah dopoldne obiskovali šolski pouk, popoldne pa bodo prepuščeni sami sebi. Da to ni koristno, mora biti vsakomur jasno. Zato je splošna zahteva vseh staršev, da se ukine vsak vajeniški pouk ob nedeljah kakor to določa zakon. Pričakujemo, da bosta tako obrtna, kakor tudi šolska oblast to upoštevali in onemogočili, da bi se zakonita določila izigrala.

Predavanje o bolniškem in nezgodnem zavarovanju. Minulo nedeljo se je vršilo v dvorani Delavske zbornice predavanje o sedanjem sta-

nju bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Predavatelj s. Petejan se je v svojem referatu bavil z ustrojem in finančno stranjo zavarovanja, ki je vsled brezposelnosti, nerednega plačevanja prispevkov i. t. d. v neugodnem položaju. Delavci in nameščenci se morajo zavedati, da je socialno zavarovanje za njih življenjske važnosti ter budno zasledovati razvoj in gospodarstvo tega socialnega zavoda. Predavanja so se udeležili predvsem zaupniki, ki so pazno sledili izvajanjem s. Petejana.

Izterjevanje kuluka. Mariborska mestna občina je pričela te dni izterjevati cestni davek (kuluk). Davčni obvezanci, ki so s plačilom v zaostanku se izterjujejo eksekucijskim potom, vsled česar bodo nastali novi stroški. Jasno je, da so pri tem najhujše prizadeti delavci, ki vsled nizkih mezd komaj z dneva v dan preživljajo sebe in svoje družine. Zakaj mestno načelstvo ne upošteva navodil banske uprave, glasom katerih bi se kuluk naj ne izterjeval od gmočno šibkih slojev. Ljubljanska mestna občina, ki gotovo mnogo več izda za popravila cest kot pa mariborska, se doslej še ni poslužila tako strogih mer za izterjevanje tega davka. Mariborska mestna uprava pa očitno ne uvažuje velike bede delovnega ljudstva.

OTVORITVENO PREDAVANJE

»SVOBODE«. Kakor vsako leto, bo tudi letos mariborska »Svoboda« priredila v zimskem času ciklus zanimivih predavanj. Otvoritveno predavanje se bo vršilo v sredo, dne 5. oktobra t. l. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. Predaval bo predsednik »Svobode« s. Štukelj iz Ljubljane o proletarski kulturi, nato bo sledilo petje, deklamacije in govorni zbor in sicer bo pevski odsek zapel »Pesem mariborskih delavcev« in »Šarabon«, sledila bo deklamacija pesmi Toneta Seliškara »Pesem revolucionarjev« in Mile Klopčiča »Sonet«. Nato bo še nastopil govorni zbor, ki bo prednašal: Tone Mačkove pesem »Rudarji«.

Sestanek brivskih pomočnikov in pomočnic. Zveza brivskih in lasničarskih pomočnikov in pomočnic sklicuje za četrtek, dne 6. t. m. sestanek vseh brivskih pomočnikov in pomočnic, na katerem se bo razpravljalo o važnih in aktualnih vprašanjih brivske stroke. Skoro v vseh krajih naše države so brivski delavci dobro organizirani, medtem ko se mariborski brivski pomočniki in pomočnice doslej niso zavedali, kako velikega pomena je za delavce vseh strok močna strokovna organizacija. Sodružice in sodrugi naj na tem sestanku, ki se bo vršil ob pol 21. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II, nikakor ne manjkajo.

Smrtna kosa. V soboto, dne 1. t. m. je preminul v 45. letu svoje starosti g. Slavoj Dimnik, upravnik Banovinskega dečjega doma. Pokojni je bil vzoren učitelj ter je od leta 1919 vodil upravo gornje socialne ustanove z veliko ljubeznijo in razumevanjem do mladine, ki mu je bila zaupana. Vsi gojenci tega zavoda bodo blažega pokojnika ohranili v hvaležnem spominu.

S koso v prsa. Minuli torek ponoči se je v Selcah pri Poljskavi izvršil grozen umor. Pri nekem posestniku so imeli pojedino, katere sta se udeležila tudi posestniški sin Franc Cafuta in godec Franc Kovačič. Med obema je vladalo staro sovražstvo, ki je privedlo tudi ta večer do prepira. Cafuta je odšel jezen od gostije ter je v temi prežal na Kovačiča. Ko se mu je slednji približal, je Cafuta z vso močjo zamahnil s koso proti njemu ter ga prebeležil skozi prsa. Kovačič je na zadobljenih poškodbah kmalu nato umrl, Cafuta pa se je naslednjega dne sam prijavil orožnikom, kjer je dejanje priznal trdeč, da je uboj izvršil v pijanosti.

Vabilo na ustanovni občni zbor delavskega društva »Prijatelj prirode«. V ponedeljek, dne 10. oktobra t. l. se bo vršil ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. ustanovni občni zbor delavskega turističnega društva »Prijatelj prirode«.

podružnica Maribor. Dnevni red: 1. poročilo, 2. pravila, 3. volitev odbora in slučajnosti. Vsi turisti, delavci in nameščenci, se vladno vabijo k udeležbi.

Repertoar mariborskega gledališča. V torek, dne 4. oktobra ob 20. uri: Za narodov blagor. Red B. V sredo, dne 5. oktobra: Zaprt. V četrtek, dne 6. oktobra ob 20. uri: Zvedave žene. Red. A.

V soboto, dne 8. t. m. se vprizori kot naslednja dramska premijera Golarjeva vesela igra iz življenja gorenjskih kmetov »Dve nevesti«. Vsebinskega je najnovejša Golarjeva igra je zelo zabavna in kaže vse vrline Cvetka Golarja, ki pozna kmeta do dna. — Abonent se še sprejemajo pri gledališki blagajni. Ponovno opozarjamo na koncert mladega basista ljubljanske opere Marijana Rusa in virtuozna na gosli Karla Rupla, ki bo v ponedeljek, dne 10. t. m. v gledališču. Pri klavirju kapelnik dr. Danilo Švara. Podrobnosti priobčimo v najkrajšem času.

Celje.

Akcija za pomoč brezposelnim je stopila v odločilni štadij. Na mestnem magistratu se je vršila 23. sept. anketa, na katero so bile povabljene delavske in delodajalske organizacije in razna karitativna društva. Po obširni diskusiji o tem vprašanju se je sklenilo poveriti poseben odbor, ki naj to vprašanje prouči ter sestavi načrt za financiranje te akcije in pravilnik za delitev podpor. Podanih je bilo več predlogov, kdo in koliko naj bi v ta fond prispeval. Glede prispevanja delodajalcev je bilo končno v glavnem sklenjeno, da prispevajo od izplačanih plač trgovci in obrtniki 1%, industrija, zlasti bolje idoča 2% in istotoliko tudi prosti poklici (advokati, notarji, banke). — Glede prispevanja delavcev in nameščencev se je vršila preteklo soboto 1. t. m. plenarna seja delavskih zaupnikov, ki je sprejela naslednji sklep:

Delavski in nameščenski obratni in organizacijski zaupniki, kot zakoniti predstavniki v Celju in okolici zaposlenih delavcev in nameščencev, zbrani na sestanku, sklicanem po Delavski zbornici dne 1. oktobra, v svrhu akcije za pomoč brezposelnim so sprejeli naslednjo

resolucijo:

1. Gospodarska kriza in z njo zvezana brezposelnost je nastala predvsem vsled modernizacije in racionalizacije produkcijskega procesa, ter vedno večje obogatitve posameznikov na škodo širokih ljudskih množic. Ker delavstvo na gospodarsko udeleževanje nima vpliva, tudi ne nosi za posledice nikake odgovornosti in smatra, da so dolžni žrtvam gospodarske krize pomagati predvsem oni, ki so spravili dobičke iz prejšnje ugodne gospodarske delavnosti.
2. Pozdravljamo akcijo za pomoč brezposelnim in izjavljamo, da je delavstvo, kljub popolni finančni izčrpanosti pripravljeno sopomagati in plačevati polovico prispevka, ki ga bodo vplačevali delodajalci.
3. Apeliramo, da se z vplačevanjem čimprej prične in, da se poskrbi za (redno) zadostno kontrolo in redno obračunavanje.
4. Za izdajanje podpor naj se izdela poseben pravilnik, iz katerega naj bo predvsem razvidno, da podpore ni smatrati za javno miloščino, ker bi to kalilo moralni čut prejemnika, ali mu celo kratilo kake državljanske ali politične pravice. Pravilnik naj bo predložen seji odbora in nadzorstva in je veljaven, če je sprejet sporazumno.
5. V spopolnitev akcije smatramo, da se je braniti predvsem proti nadaljnjemu širjenju brezposelnosti. Na vsak način bi bilo preprečiti novo odpustanje delavcev in nameščencev, jemali naj bi se v službo redoma le domačini. Istotako naj bi se kolikor mogoče odpravilo vsako nadurno delo in naj se v slučaju trenutnih večjih delovnih potreb nastavi nove moči vsaj po sistemu dnevničarjev.
6. Pozdravljamo akcijo za izredna javna dela in upamo, da bo občinam uspelo dobiti zanje potrebnih sredstev. Iz fonda za

Švejk.

Delavski oder »Svobode« pripravlja novo senzacijo, s katero pričena prvo redno sezono.

Po triumfalnih uspehih, ki jih je žel »Delavski oder Svobode« z Delakovo dramatično in režijo »Hlapca Jerneja« v Ljubljani, Zagrebu, Mariboru, Celju in Ptuj, se je vodstvo odra odločilo organizirati redne delavske predstave v gledališki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani in stalna gostovanja v Zagrebu, Mariboru, Celju in v kolikor bi razmere in čas dopuščale, po vsej Sloveniji. Umetniško vodstvo odra je prevzel Ferdo Delak, ki s svojim scenografom Ljubivojem Ravnikarjem, slikarjem genijalnih diaprojektov za »Hlapca Jerneja« nemurno dela na »Švejk«, s katerim otvori »Delavski oder« v nedeljo, dne 9. oktobra svojo prvo redno sezono. Haškovega »Švejka« je Delak dramaturško preuredil, zavrnil ves balast, dopolnil ga z odlomki iz »Praševjaka« in na novo preuredil in v predstavo uvrstil odlomke iz raznih priredb Maksa Broda in Hansa Reimanna. Tudi način inscenacije je poenostavljen do skrajnosti, ker si je režiser Delak za »Švejka« priredil oderski Gibus-sistem. Poleg odra je pa tudi velik del dvorane pozorišče. Tu dela slikar Ravnikar s še par pomočniki in v par dneh bo del dvorane prenovljen v praško ulico z gostilnami, kioski itd. Kakor pri »Hlapcu Jerneju« bodo tudi ilustracije vezale posamezne prizore, diaprojektivi so delo Ljubivoja Ravnikarja. Pri tej predstavi »Švejka« bodo sodelovali vsi člani »Delavskega odra Svobode« in člani delavske godbe »Zarje«. Ves tehnični aparat, kar ga premore »Delavski oder Svobode«, obeta biti prava senzacija, ker nam bo režiser Delak s svojo prireditvijo libreto pokazal »Švejka« v novi luči. Nadaljni repertoar »Delavskega odra Svobode« nam za prvo polovico sezone obeta sledeča dela domačih avtorjev: Cankar: »Hlapec Jernej«; Leskovec: »Dva brežgova« (priredil Ferdo Delak); Jalen: »Bratje«; Remec: »Magda«; Cerkevnik: »Kdo je kriv?« (krstna predstava); Jurančič: »Stara pravda« (krstna predstava). Tuje avtorje zastopajo: Zuckmeyer: »Kopeniški stotnik«; Galsworthy: »Borba«; Čapek: »Rur« (predelava Ljubivoja Ravnikarja); Langer: »Periferija«; Sinclair: »Pojoči krekarji«; Schönherr: »Ptički brez gnezda«; (vpriporočeno po študiju »Delavskega odra«). Otroške predstave: Oton Zupančič: »Ciciban« (prireditev Ferdo Delak); Kästner: »Emil in detektivi« (prireditev Ferdo Delak). V drugi polovici sezone se nam pa obeta nov Cankar, Gorki, Gogolj, Zola, Wolf in kot krstna predstava novo delo J. J. J. »Delavski oder Svobode«, ki stopa letos v svojo prvo sezono, bo predvsem vpriporočal domača dela in najmarkantnejša dela iz svetovne literature.

brezposelne pa smatramo, da se sme delegirati le delovne moči, v nobenem slučaju pa nabavljati material ali inventar. Za pridobitev sredstev za javna dela naj se uvede davek na luksuzna stanovanja in vozila ter na nočni obisk gostiln in kavarn. Uvede naj se tudi davek na ostala vozila.

Resolucija je bila sprejeta z večino glasov.

Guštanj.

Zahteve guštanskih kovinarjev. Dne 17. t. m. je obiskal naš okraj g. minister za trgovino in industrijo Mohorič, ki je na tukajšnjem glavnem trgu sprejel deputacije. Poslali smo tudi delavci svojo in sicer je izročil s. Juk g. ministru spomenico, sklenjeno po zastopnikih vsega tukajšnjega delavstva. Spomenica se glasi:

»V našo državo se uvažajo iz inozemstva razni industrijski izdelki, kateri bi se lahko izdelovali v jeklarni. Vse državne in samoupravne oblasti naj bi naročevale v prvi vrsti pri domačih podjetjih, četudi inozemska industrija v mnogih slučajih nudi svoje blago ceneje in pod ugodnejšimi pogoji. Ta razlika ni v nobenem

razmerju z izgubo, katero utrpí država na izpadku raznih davkov s strani podjetnikov, delavcev, obrtnikov itd. in silnega naraščanja brezposelnosti, ki ustvarja le nezadovoljstvo med delovnim ljudstvom.

Jeklarna na Ravnah je svojočasno zaposlovala okrog 500 delavcev in se je obratovanje vršilo noč in dan brez prekinjenja, kar pa je pripisovati dejstvu, da je država ogromne količine materiala naročila pri tukajšnji jeklarni, dočim so zadnja leta naročila s strani države skoraj popolnoma izpadla.

Prosimo g. ministra, da blagovoli ob dani priliki zainteresirati državne ustanove, posebno ministrstvo za promet, za vojsko in mornarico, da bi v prvi vrsti naročevali blago pri tuzemskih podjetjih, tako tudi v tukajšnji jeklarni, da bi se s tem omilila brezposelnost in da bi delavstvo prišlo do potrebnega zaslužka, kajti zaslužek delavstva je danes daleč pod eksistenčnim minimumom.

Ni čuda, da se pod takimi okolnostmi širi tuberkuloza, ki je največje zlo naroda.

Ker je zaslužek delavstva itak daleč pod eksistenčnim minimumom, naj bi se davek na ročno delo ukinil. Uvedlo naj bi se splošno starostno zavarovanje, kakor je to uvedeno že po vseh drugih državah v Evropi in to na podlagi sklepa Delavske zbornice v Beogradu. Nadalje naj bi se uvedla tudi brezposelna podpora na podlagi resolucije, ki so bile poslale ministrstvu za socialno politiko s strani Delavskih zbornic.

Delavstvo hoče tudi volitve v Delavske zbornice.

Kriza v ogledalu socialnega zavarovanja

OUZD v avgustu 1932.

Gospodarska kriza se je v avgustu zopet nekoliko poostрила. Vključ sezi je število zavarovanih delavcev tekom meseca nekoliko nazadovalo, vendar nazadovanje ni bistveno različno od predhodnih dveh let 1931 in 1930. Razmerje med reduciranimi moškimi in ženskimi delavci se je zadnje mesece stabiliziralo, tako, da odpade na eno reducirano delavko pet reduciranih delavcev.

Datum	Število članov OUZD-a leta:		
	1930	1931	1932
1. VIII.	102.787	98.057	80.647
5. VIII.	102.572	97.841	80.448
10. VIII.	102.466	99.297	80.472
15. VIII.	102.185	99.391	80.826
20. VIII.	101.577	98.942	80.551
25. VIII.	102.154	98.863	80.575
30. VIII.	102.557	98.339	80.070

Povprečna dnevna zavarovana mezda — katera odgovarja približno povprečnemu faktičnemu delavskemu zaslužku na dan — rapidno nazaduje.

Celokupna dnevna zavarovana mezda je padla v avgustu za Din 681.195.20 (v juliju Din 619.584.80). Delavstvo, zavarovano pri OUZD-u, izgublja dnevno radi odpustov in radi krajšanja plač na zaslužku nad ¼ milijona ali mesečno nad 20 milijonov dinarjev. — Radi tega so padli dohodki OUZD-a (bolniški prispevki) vključ s povišanjem tarifa od 6 na 6.5% dnevno za več kot Din 31 tisoč ali mesečno ca. Din 800.000.— Brez povišanja tarifa bi padli mesečni dohodki OUZD-a za več kot milijon dinarjev.

Vinski mošt!

Ravnokar je prispela pošiljatev prvovrstnega dalmatinskega vinskega mošta po najnižji ceni. — Se priporoča

Povodnik, Rotovski trg 8.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Književnost.

Conan Doyle: Boj v megli (Baskervilski pes). Roman. Založil konzorcij »Nove Dobe« v Celju. Poslovenil Boris Rihteršič. Str. 166. Cena broš. knjigi Din 18.—, s poštnino vred Din 19.—. Konzorcij »Nove Dobe« v Celju je izdal kot tretjo knjigo slovitih detektivskih romanov »Boj v megli« (Baskervilski pes), eno najboljših del Conana Doylea, znanega avtorja detektivskih romanov. V tem romanu nam slika pisatelj usodo mladega angleškega plemiča, ki mu neprestano grozi skrit sovražnik, zahrbtni morilec. Povest je prepletena z izredno napetimi prizori, ki se odigravajo na velikem močvirju, kjer preži smrt in straši fantastična pošast — ogromen pes, ki mu ljudje pripisujejo nadnaravno moč. Slavni detektiv Sherlock Holmes reši z velikimi napori in z izredno bistroumnostjo težko zagonetko in razkrije nevarnega zločinca. Ta roman je višek, kar nam more nuditi dobra detektivska zgodba, in je zato tudi zaslužen po vsem svetu. Vsakomur ga toplo priporočamo. Knjiga je izšla v okusni opremi in se naroča v upravi »Nove Dobe« v Celju.

Fizikalno zdravljenje z medicinalnimi kopelmi.

V prejšnjih stoletjih so uporabljali samo zdravilne prirodne vrelce. Mesta obdarovana s takimi vrelci so se razvila v mogočna sloveča kopališča. V naši ožji okolici omenjam samo Rogaško Slatino, Laško, Dobro, Rimske toplice in Radence.

Zdravljenje v kopališčih je precej draga zadeva in so se ga posluževali samo imovitejši sloji in čisto celo ti ne, ker so bili po opravih vezani na domači kraj. V drugi polovici preteklega stoletja so začeli analizirati sestavine in okolnosti zdravilnih prirodnih vrelcev. Na podlagi teh preiskav so nastale umetne zdravilne kopeli, kakor žveplene, ogljikovo-kisle, radioaktivne in solne kopeli.

Zdravilni učinek žveplene kopeli še ni dovolj znanstveno razjasnjen, pač pa je stoletno empirija-izkustvo pokazalo, da se jako uspešno zdravijo revmatična sklepna obolenja, protin (Gicht) in živčna obolenja. Ogljikovo kisle kopeli so posebno priporočljive pri obolenjih ožilja, kakor ovapnenja žil, pri srčnih obolenjih in obolenjih, ki so spojena s povišanim krvnim pritiskom. Solne kopeli vplivajo posebno na meno tvari ter jačajo organizem.

Bolj na levo. Švedski kralj je strasten igralec tenisa. Ko je bil socialni demokrat Branting švedski ministrski predsednik, je igral švedski kralj nekoč tenis z nemško mojstrico tenisa Cilly Austen. Ta je med igro zaklicala kralju: »Veličanstvo, bolj na levo!« Nato je kralj odvrnil: »Da, to mi je rekel že tudi Branting...«

Ženski roparji. V Berlinu so vdrlí v lokal neke modistinje dve maskirani ženski, pobili lastnico lokala na tla, jo zvezali in vtaknili v usta cunje, da ni mogla kričati; nato sta pobrali denar — okroglo 300 mark in več novih oblek — ter sta nespoznani pobežnili.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj** 14 karatno originalno ameriškansko **zlato nalivno pero** ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strant, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio welt«. Naroča se Administration der »Radio welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2 % proti trimesečni odpovedi.